

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravnništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrste. Inerztni davak posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Kmetijski svetnik VIL. ROHRMAN:

Kmetijski tečaji za učitelje.

Vprašanje kmetijskih tečajev za učitelje je staro že nad 40 let. Prvi taki tečaji so se vršili pri nas na b'vši vinarski šoli na Slapu od l. 1883, naprej. Resno in požrtvovalno je bilo to delo. Predavatelji in učitelji-tečajniki so bili tedne in tedne trdo zaposleni od zgodnjega jutra do večera. Tudi poznejši tečaji so se vršili v tem duhu, le s to razliko, da so bili prvi tečaji namenjeni kmetškemu pouku na ponavljajni šoli in šolskemu vrtnarstvu sploh, poznejši tečaji na Grmu na tudi organizaciji in pouku na kmetijsko-nadaljevalnih šolah.

Ti tečaji so trajali od 5 do 8 tednov in so se vršili v dobi glavnih počitnic, tedaj v času največje vročine. Učitelji in predavatelji so prišli na ta način tudi ob svoj odpočitek.

Če se sedaj po 40 letih ozrem na uspehe, ki smo jih dosegli s temi tečaji, moram priznati, da so malenkostni. Z malimi izjemami se je v prilog kmetijsko-stanovske vzgoje prav malo doseglo. Temu na niso krivi tečaji kot taki, ampak vladajoče razmere, razni važni pogoji, ki jih je manjkalo za uspešno udeleževanje različnih absolventov. Tudi pri tem vprašanju se da konstatirati, da ne zadostuje samo priredba takih tečajev, ampak da je treba tudi raznih drugih pogojev, da je, treba prilike, moralne in dejanske podpore in gmotnih sredstev, da se taki nauki lahko oživijo. Največ zavisi seveda od osebnosti dotičnega učitelja samega, da si pomaga do potrebnih pogojev, več kakor na tečajih samih. Tako nas uče izkušnje. Na nemškem Štajerskem na pr. so se prirejali tudi taki učiteljski tečaji in tam imajo danes že 58 kmetijsko-nadaljevalnih šol in ravno toliko voditeljev, ki posvečajo svoje moči stanovski izobrazbi kmetške mladine.

Pri nas imamo tudi absolvente, ki so ostali povsem pasivni napram intencijam takih tečajev, pa imamo učitelje, ki so se brez teh tečajev priborili z lastno pridnostjo in zanimanjem do uglednih veščakov v sadjarstvu, vrtnarstvu, čebelarstvu i. dr. tako da se lahko merijo v teh strokah z agronomi.

Dejstvo je, da je na vzgoji in naravnih svojstvih učitelja največ ležeče, ali in v kaki meri se posveti takim strokam in delu na nadaljevalnih šolah. Dejstvo je tudi, da se je dosedaj pri nas še največ doseglo z lastno izobrazbo. Ker so pa taki samozobraženci le redko sejani in ker je taka izobrazba pri učiteljstvu

splošno potrebna, je naravno, da jo moramo pospeševati s prirejanjem kmetijskih tečajev.

Da bi bili ti tečaji bolj uspešni, se je poskušalo tudi že s periodičnimi, krajsimi tečaji med šolskim letom, in sicer v dobah, ki so za delo na šolskem vrtu najbolj važne. Pa tudi to se ni povsem obneslo, ker so ti tečaji prizadeli precej zmote in nepravilnosti na kmetijski šoli kakor tudi učiteljem in učencem na ljudski šoli. Potrebni so bili pa tudi večji stroški za večkratno potovanje učiteljev na take tečaje.

Ker se zamore teh tečajev udeleževati le omejeno število učiteljev in je ves ta pouk učiteljem splošno potreben, nastane upravičeno vprašanje, ali bi se ne dal ta pouk prenesti na učiteljske? Za svojo osebo sem mnenja, da je to ne le mogoče, ampak da je to danes neizogibna potreba. Potrebno podlago za nadaljno samoizobrazbo je treba postaviti na vsak način na učiteljsku. Tukaj je mesto, da se vzgoje bodoči učitelji za delo zunaj po deželi, ne pa šele v posebnih gospodarskih tečajih. Na učiteljsku je treba vzbuditi potrebno veselje in zanimanje za, poznejše življenje in delovanje na kmetih!

Danes se kmetijski pouk na učiteljskih še vse preveč omalovažuje od strani kompetentnih faktorjev. Tudi ni vse na tem, da ga podaja akademično izobražen agronom. Ta pouk potrebuje izkušenega moža, ki zajema učno stvarino iz življenja in široke prakse in je kos vsemu, kar zahtevata danes šolski vrt in stanovska vzgoja kmetške mladine. Le tak pouk bo uspešen. Nič manj važno je pa tudi to, da zna v nemati učiteljske za življenje in delovanje zunaj na kmetih in ga pridobivati za nadaljno izobrazbo v najpotrebnejših kmetijskih strokah.

Kmetijski pouk mora imeti na učiteljsku vso potrebno moralno in gmotno zaslombo in mora biti obvezen za vse letnike. Pričeti je z njim že v prvem letu, ne pa šele v tretjem kakor sedaj. Praksa na šolskem vrtu bodi ravno tako obligatna in ravno tako uvaževana kakor pouk v šolski sobi. Ves program kmetijskega pouka bodi skrbno izbran in podan v miselni zvezi s poukom iz prirodoznan-

stva in naj se kolikor mogoče omejuje na potrebe praktičnega življenja in dejanskih potreb. Tudi če bi trebalo nastaviti posebnega honorarnega docenta za šolsko vrtnarstvo in za kmetijski pouk, se bo dalo še zmerai ceneje izhajati kakor pa s posebnimi tečaji.

Revizija in reorganizacija kmetijskega pouka na učiteljskih sta predvsem potrebni, da postavimo trden temelj za nadaljevalni pouk in za stanovsko vzgojo kmetške mladine.

Kar se pa kmetijskih tečajev samih tiče, nastajajo že prve težave pri določevanju časa za te tečaje. Protij tečajem v času glavnih počitnic so učitelji in predavatelji, in sicer iz razlogov, ki jih ni treba dalje razlagati. Tudi ni mogoče v tem času zmagaj demonstrirati najbolj važnih del, ki jih imamo pri šolskem vrtnarstvu. Že ta razlog sam govori za to, da se prenese ta pouk na učiteljske, kjer je mogoče vse sproti in o pravem času razkazovati.

V drugem času prirejati take tečaje, je pa združeno z neprilikami, ker manjka na kmetijskih šolah (razen na zimskih) med šolskim letom učnih prostorov, pa tudi učnih oseb, ker so te zaposlene pri svojem delu. Med šolskim letom bi se dali prirejati le kratkotrajni (3 do 6-dnevni) tečaji, ki bi lahko izpolnjevali praktično izobrazbo v eni ali drugi kmetijski stroki in ki se v ta namen lahko sklčijo v najbolj priročnem času.

Na noben način pa ne sme zaviseti učna usposobljenost za učitelja od absolutorija takihle tečajev. Ti tečaji naj izpolnjujejo teoretično in praktično znanje pridobljeno seveda v glavnem na učiteljsku.

V 19. številki »Učiteljskega Tovariša« z dne 14. maja t. l. je podal prof. inž. Petkovšek iz Maribora svoje misli glede organizacije kmetijskih tečajev.

Razdelil jih je v skupino splošno-gospodarskih tečajev in v skupino specialno-gospodarskih tečajev in predlagal za obe kategoriji razne tečaje.

S tako razdelitvijo bi se vse vprašanje kmetijskih tečajev še bolj komplikiralo in ustvaril bi se položaj, ki bi bil še težji kakor je današnji. Glede na to, da naj prevzame učiteljske glavni del tega pouka, lahko odpadejo predlagani tečaji, zlasti splošno-gospodarski tečaji, ker spada vsa ta učna stvarina v okvir učnega programa na učiteljsku. Rastlinsko-fiziološki in živalsko-fiziološki že celo, ker imata biti podprta in zvezana s poukom o prirodoznanstvu. Takisto pa tudi narodno-gospodarski tečaj in združni tečaj, ki stojita s svojo vsebino že danes na programu učiteljske.

V poštev bi prihajali le specialni tečaji, in sicer le za čiste stroke, s katerimi se je mogoče učitelju na šoli uspešno pečati in v katerih more dobiti vso potrebno praktično in teoretično kvalifikacijo. Te stroke so predvsem sadjarstvo, vrtnarstvo in čebelarstvo. Ti specialni tečaji se lahko vrše v večdnevni in tedenskih dobah. Kakor rečeno, pa ni zarez v prirejanju teh kratkodobnih tečajev glavne rešitve tako važnega vprašanja kakor je stanovska vzgoja kmetške mladine, ampak le v primerni vzgoji in izobrazbi bodočega učiteljstva že na učiteljsku samem. Tam je mesto za to. Vse drugo naj pa prihaja iz samohotenja in samoizobrazbe učitelja. Specialni tečaji naj nudijo le ugodno priliko za izpolnitev vrzeli, ki so nastale tekom časa in ki jih čutijo posamezni učitelji v svojem praktičnem poklicu na šolskem vrtu in pri vzgoji kmetijskega naraščaja.

Ista načela naj veljajo v obče tudi za gospodinjstvo vzgojo bodočih učiteljic.

Še enkrat pedagoški študijski teden za inozemce v Berlinu.

»Učiteljski Tovariš« z dne 28. maja t. l. je poročal o programu pedagoško študijskega tedna v Berlinu. Pozdravljamo tak korak berlinskega pedagoškega inštituta, vendar se nas polajša bojazan, da bo prešel teden brez navzočnosti naših zastopnikov, ker je za privatnika materijalno skoraj nemogoče. Dandanes je vsakemu učitelju znano, da se dela v Nemčiji na šolskem polju naj-

več. Poznamo najrazličnejše sisteme le bo golih znanstvenih razpravah. Tukaj jih bo vsaj deloma udeleženec lahko premočrl v praksi ustanoviteljev samih.

Tako je potrebno, da se vsaj skromnemu številu učiteljstva pripomore do podpore. Mogoče bi lahko UJU izposlovalo pri šolskih oblastih izdatno državno podporo. Stojimo na stališču, da tak teden nima toliko koristi za posamezni-

LISTEK.

Kako postavimo trajen spomenik svojim pokojnim odličnim tovarišem in tovarišicam.

Med nami je ukoreninjena stara in lepa navada, da postavljamo s svojimi lastnimi žrtvami nagrobne spomenike umrlim tovarišem in tovarišicam, ki so si stekli zasluge za naš stan in šolo ter so bili posebno priljubljeni. Tako hočemo ohraniti trajen spomin na nje, spomin, ki naj opozarja še pozne rodove na to, da je v tistem kraju svoj čas deloval(a) ta in ta učitelj(ica) ter se odlikoval(a) s svojim delom v šoli in zunaj nje.

Vsakdo mora priznati da je ta stara navada lepa. Ako je pa tudi tako praktična kakor lepa, to je pa drugo vprašanje.

Vsak učitelj, kateri deluje dalj časa v enem in istem kraju, si kleše sam svoj spomenik v srca mladine in ondotnega prebivalstva. Če se v kaki stroki posebno odlikuje in si pridobi za kako stvar posebnih zaslug, je ta spomenik tem lepši. Vsekakor se ohranijo te vrste — dobri in slabi — spomeniki mnogo dalj časa, kakor pa oni iz kamna na grobeh.

Skoro v vsakem kraju najdemo med ljudstvom take žive spomenike o svojih tovariših(icah), dasi jih že zdavnaj krije hladni grob in je že tudi razpadel spomenik na njem, če je sploh bil postavljen.

Nagrobne spomenike postavljati je v prvi vrsti dolžnost svojcev umrlega in njihovih sorodnikov. Ako pa ti ne zmorejo, ali jih pa sploh ni, potem je dolžno pred vsemi drugimi to storiti prebivalstvo dotičnega kraja, ker je tak učitelj deloval in si pridobil zaslug za ondotno prebivalstvo. Pobudo za to lahko da učiteljstvo, katero ondi službuje, ako uvidi potrebo in umestnost za to. Še boljše je pa seveda, če izide iz drugih krogov.

Je pa še drugi vzrok za to. Ako postavijo spomenik svojci ali pa sorodniki umrlega, potem bodo ti tudi skrbeli za to, da se grob in spomenik ohranita v dobrem stanju. Zato ho skrbelo tudi prebivalstvo dotičnega kraja, če je samo postavilo tak spomenik. Če ga pa postavimo mi — tuji, je navadno tak spomenik z grohom vred že po par letih prepuščen samemu sebi in razpadanju, ki ne dela nikake časti ne umrlemu, ne postaviteljem, kateri so žrtvovali svoj čas mnogo v ta namen. Mislim, da bi bil marsikdo izmed nas danes razočaran, če bi obiskal po naši domovini raztre-

sene take spomenike in bi prišel do uverjenja, da je bilo škoda truda in žrtve za to. Svojci umrlega se največkrat izselijo iz dotičnega kraja in potem zapadeta grob in spomenik pozabljivosti, če se ga slučajno ne usmili kaka stara ženica ter ga očedi iz splošne pijetete do umrlih. Po nekaterih letih se pa grob prekoplje, z žrtvami postavljen spomenik pa zapade cerkvi, oziroma grobarju. To je običajni konec vseh takih spomenikov.

V naših srcih pa korenini čut hvalečnosti do naših vzornih tovarišev(ice), kateri so s svojim delom v življenju mnogo pripomogli splošnemu ugledu našega stanu ter si stekli nevenljivih zaslug za naš stan, šolo in narod. Taki tovariši(ice) so kakor zvezde vodnice, katerih svetloba ne sme izginiti z njihove smrti. Spomin na nje mora biti nam svet ter naj kaže nam samim, še v večji meri pa našim zanamcem, jasno začrtano pot, po kateri se pride do uspehov in kako se koristi lastnemu stanu, šoli in narodu. Med nami samimi se mora ohraniti spomin na nje, nam samim in predvsem še našemu naraščaju morajo biti ti vzorniki vzgled, neminljiv in vedno vzpodbujajoč. Saj uživamo neposredno mi sad njihovega dela in truda in uživali ga bodo zanamci v našem stanu od roda do roda.

Zato je torej docela umestno, da dobijo ti vzorniki med nami viden spomenik, kateri bode kazal našo hvalečnost do njih in vzpodbujal še pozne generacije našega stanu k delu in žrtvam v prid in korist lastnega stanu. Zakaj kdor koristi našemu stanu, ta koristi brez dvoma tudi šoli in po njej celokupnemu narodu in domovini.

Ta spomenik pa ne sme stati na kakem pozabljenem in zapuščenem vaškem pokopališču, ampak tam, kjer se vzgaja naš naraščaj. To pa bosta »Učiteljski konvikt« v Ljubljani in »Učiteljski dom« v Mariboru. Brez vsakega dvoma je danes, da se ideja »Učit. konvikta« in »Učit. doma« uresniči že v doglednem času. Morda celo preje, kakor si marsikdo misli izmed nas in tamkaj se naj vzida v vestibulu spominska plošča, na katero pridejo vklesana imena naših vzor tovarišev(ice) in pa ime učiteljskega društva, katero je hotelo počastiti spomin svojega tovariša(ice) ter je v ta namen žrtvovalo primerno vsoto.

Na letošnjem občnem zboru »Učit. doma« v Mariboru je sprožilo to idejo Ptujsko in hkratu tudi Mursko-Sobotško učiteljsko društvo. Obenem se je določil znesek 1000 Din, katerega naj plača predvsem dotično učiteljsko društvo, kateremu je pripadal pokojnik vsaj tekom enega leta. Lahko mu pa poma-

ka, kakor pa za povzdigo našega narodnega šolstva in potemtakem se ni nihče dolžan podati v inozemstvo na konto svoje skromne plače. Spomnimo samo, koliko pošlje naša vojna uprava vsako leto raznih vojnih atašeev v inozemstvo. Če se tisti rentirajo, ki se jim izplačujejo še mastne dnevnice, se bodo

sigurno rentirali tudi odposlanci za pedagoški teden v Berlinu, ki se seveda zadovoljujejo s skromnejšimi podporami.

Prepričan sem, da to ne bo noben luksuz ter da naš glas ne bo zadel na gluha ušesa in se mi zde vsa nadaljna dokazovanja brezplodna.

B. Jurančič.

Pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvu Ljubljana — v Šoštanju 4. in 5. julija.

Opozarjamo ponovno delegate in druge udeležence na pravočasno prijavo glede prenočišča in prehrane. Vsakdo naj točno navede, za katere dni želi prenočišče, obed in večerjo, ker le tako lahko zahtevate odgovornost in red od pripravljalnega odbora. Nekateri do sedanje prijave so nepopolne, n. pr.: »Želim prenočišče za skupščino«, ne zahtevate, ker ne vemo, ali prenočuje kot delegat 4. julija ali pa kot posetnik 5. julija po skupščini. In kako je pri takih prijavih s prehrano? Če ne bo reda, si posledice sami pripisite! Ravnali se bomo strogo po prijavih, kakega morebitnega »samoobsebiševnega« priprav-

ljalni odbor ne pozna. Nadalje naj vsak udeleženec, ki si je mogoče privatno ali v gostilni zasigural prenočišče, to javi pripravljalnemu odboru, ker sicer lahko nastane zmešnjava. Rok za prijave poteče 25. t. m. Opis Šoštanja z izletni zide v prihodnji številki. Ravno tako boste vsi potom »Učit. Tov.« pravočasno obveščeni glede cen prehrane ob času skupščine, glede voznega reda za prihod in odhod ter o drugih potrebnih podrobnostih. Glavno je, da se vsak res strogo drži navodil!

Vsi dopisi se naslavlajo na »Upraviteljstvo osnovne šole v Šoštanju«.

Izven šole v hribih.

Petkrat se je v letošnjem šolskem letu napolnila šola v Velikih Poljanah do zadnjega kotička. Dasiravno v hribih, v majhni ne baš bogati občini, smo postavili v šoli oder, ki ni nikaka denarna dragocenost, pač pa kaže marljivost odrasle mladine. Poljanci sami s svojimi žulji ste ga postavili. Po celodnevem delu ste zvečer prišli v šolo, kjer je vsak delal, kar je znal. Hvala vam.

Prireditve so se vršile sledeče:

I. Dne 17. decembra 1924. »Ujedinjenje« s sledečim sporedom: 1. Nagovor učitelja upravitelja. 2. »Ujedinjenje«, predstava po 4. čitanki (višja skupina). 3. Nagovor našemu kralju v imenu neodrešenih bratov (učenka ponavljalno šole). 4. Rado ide Srbini v vojnike — po prvi kritiki deklamacija »Mladini« iz III. čitanke — nato druga katica (vsi učenci). 5. Učenci 1. in 2. šolskega leta v zboru: a) Otrk in domovina, b) Maji Jugosloven, c) Bogdanček Jugoslovanček, č) Staršev sem slovenski sin (petje). 6. Slepec — njega ljubezen do domovine (učenec ponavljalno šole). 7. Slovenac, Srb, Hrvat (moški zbor). 8. Nagovor g. župana, ki je v svojem jednatem govoru vzpodbujal navzoče na patriotsko dolžnost. — Šola je bila nabito polna.

Po prireditvi so Poljanci ginjeni navdušenja zapuščali šolske prostore. Pripomniti pa je, da še ni bilo šolskega odra, ampak se je prireditve vršila v jesenskem cvetju in zelenju.

II. Dne 17. decembra 1924 je bila prireditve samo za šolske deca: a) Nagovor. b) Petje »Bože pravde«, »Naj čuje

zemlja in nebo«. c) Dan se je uporabil za razprodajo tombolskih kartic, koje so učenci popolnoma razprodali.

III. Dne 18. prosinca 1925 prireditve šolske mladine s sledečim sporedom: 1. a) Nagovor. b) Gor čez jezero (triglasno). 2. Ciciban poslušaj očetovo uro (deklamacija, dvogovor). 3. Snegulčica — dvodejanka. 4. Narodna noša (deklamacija, dvogovor v nar. noši). 5. a) Krasen pogled. b) Kolo (dvoglasno).

IV. Dne 2. svečana 1925 prireditve odrasle mladine s sledečim sporedom: 1. Zastava že razvita je, Planinska roža, Vasovalec, moški zbori. 2. Damoklejev meč, burka v enem dejanju. 3. Oj tam za goro, Pozimi pa rožice ne cveto, Bled mesec, mešani zbori.

V. Dne 15. marca 1925 prireditve šolske mladine s sledečim sporedom: 1. Sarafan (triglasno). 2. »Pred vaškim znamenjem«, tridejanka. 3. Večer (triglasno)

VI. Dne 19. marca 1925 ob priliki »žeganja« se je poslednja prireditve ponovila. Čisti dobiček nekaj nad 175 Din se odpošlje za pirhe »Jugoslovanski Matiči« — vsekakor lepa vsota za naš kraj.

Vse prireditve so se vršile brez vstopnine. Pobrili so se le prostovoljni prispevki. S temi se je povečini pokrilo vse stroške našega odra in drugega tozadevnega inventarja.

To v naši hribovski enorazrednici, onim, ki pravijo, da kmetski ljudje niso dovezetni za nikak kulturni napredek. Idealnosti je treba, pa gre vse.

ka pa do najnovejših dobe. Navajal je imena skladateljev, skiciral njih življenjepis in analiziral glasbene kompozicije važnejših glasbenikov ter pokazal na njih monsturne umetniške vrline na eni in šablonsko tehniko na drugi strani. Predavanje je bilo zanimivo in je želo radi tega mnogo odobravanja od strani mnogobrojnega članstva. — M. Č.

Šolska in izvenšolska vzgoja.

(Spisali E. L. V.)

Vsako stoletje človeške zgodovine ima na sebi nekaj svojega, kar je loči od drugih stoletij. In tako ima tudi naše stoletje na sebi dve svojstvi, ki s stojita skoro v diametralnem nasprotstvu. Na eni strani najpopolnejši komunizem, na drugi strani najraztežjši nacionalizem. Zato nastane za nas vprašanje, za katero izmed teh nasprotstev se opredelimo in v kateri smeri hočemo vzgojno delovati. Ali prinese komunizem ali pa nacionalizem spas in srečo narodu in državi, ni naša naloga tukaj razmotrivati, ampak hočemo povdarjati samo nekaj momentov, ki govore skoro gotovo zato, da se opredelimo za nacionalno vzgojo. Ne zmetujemo sicer socialnih dobrin in tudi ne socialnega vprašanja, ki trka z vso silo na vrata naše domovine, a vse socialno delo, ki naj ga vršimo, naj ima samo en cilj in ta je, da postane lastni narod in država močna, ker le tedaj bode mogoče zadovoljiti vse stanove. Devize o diktaturi različnih posameznih stanov morajo izginiti, oziroma ako obstojajo, se morajo družiti v končnem cilju, ki je in mora ostati vedno le naša velika Ju-

—uč Majniški zlet mariborskih učiteljskih in učiteljskih v Rajhenburg in v Krško. Pestra je bila slika in ves spored akademije, katero je priredil mariborskim učiteljskim 23. maja t. l. Podmladek Rdečega križa na meščanski šoli v Krškem. Deset raznovrstnih, zanimivih točk, izmed katerih je bila najlepša mladinska opera »Šumska kraljica«. Videli smo, da se da izobraziti izven šolskega dela osnovnošolska in meščanskošolska mladina do najvišje točke, ako jo vzgojuje mojster. Gospod ravnatelj Vutkovič se je kot takega pokazal. Sestavil je iz učencev meščanske šole orkester, ki nas je takoj v začetku razveselil s koračnico iz opere »Prodna nevesta«. Potem so spremljali z igranjem »Šumsko kraljico«, najboljši del akademije. Deklice in dečki so tako precizno igrali in nehibno peli — kakor mladi igralci. Strmeli smo! Tudi dekliski zbor je pokazal, kaj premore. S spremljevanjem orkestra so pele deklice Parmovi »Le rajaj« in »Zimska«. Recitacija »Tolminski punt« (spešnil Al. Gradnik, je bila čustvena. Omeniti je treba dekliski rajalni nastop s solničniki ter telovadni nastop dečkov na napev »Jug. mladina«. G. strokovni učitelj T. Gaspari je predaval o zgodovini Krškega. Krška osnovna šola pa je predstavila II. dejanje igre »Dve Marički« tako lepo, da so se vzradovala naša sreča. Akademijo je zaključil meščanskošolski orkester s koračnico »Triglav«. Videli smo, da mladina lahko napreduje in da se lahko v vseh smereh, posebno v glasbi, ki je največji vzgojni činitelj, izpopolnjuje. Bili smo zadovoljni in navdušeni. Pozneje smo si še ogledali risbe in slike mladih umetnikov Krške meščanske šole. Da imajo otroci in najmlajši takšne velike duše, si doslej nismo predstavljali. In ta dan je bil za naš šola. — Hudinjski.

Splošne vesti.

— Novi šolski zakon in »Domoljub«. (Dopis.) Zadnji »Domoljub« vpije o ogromnih davkih, ki bodo zadeli ljudstvo ob sprejetju novega šolskega zakona. Bolj ga dejstvo, da predvideva zakon vsemu učiteljsstvu brezplačno stanovanje in kurivo. V »Slovencu«, ki ga bere bolj gospoda, se v svoji demagogiji navidezno potegujejo za uradniške pravice, v »Domoljubu« pa, ki ga čita preprosto podeželsko ljudstvo, hujskajo, ker bo dobilo učiteljsvo malo stanovanje ter nekaj polen in drv. Tudi znani »Učiteljski vestnik« v »Slovencu« služi demagogičnim svrham. — Gospodov župnikov in kaplanov, ki imajo poleg gozdov in zemljišč kar cele palače na razpolago, katere tudi ljudstvo vzdržuje, seveda »Domoljub« ne vidi. In naša Slomškarija še ne uvidi, kdo se poteguje za učiteljske pravice.

— Jugoslovenka, misli na svojo in svojih ženskih potomk korist! Po srbskem drž. zakoniku iz leta 1844. je žena docela brezpravna. Vse imetje umrlega očeta podedujejo le moški potomci, dočim pripada ženskim potomcem samo preužitek do smrti. Ako po smrti Srbina ni ostalo moških potomcev, tedaj podeduje vse premoženje njegov oče s svojimi sorodniki, če tega ni, njegov ded, praded, prapraded, potem mati, babica, prababica itd. tja do šestega kolena.

Le od močne in edinstvene države je mogoče pričakovati kakega zboljšanja in le od take države pričakujemo lahko osvobodjenje bratov na Primorskem in Koroškem. Pa tudi naše ne zavidanja vredno geografično stališče na kontinentu nas sili k temu, da delujemo za čim večjo in popolnejšo združitvijo z Jugoslavijo.

Teh par momentov zadostuje že, da se opredelimo za nacionalno vzgojo šolskih otrok, ker le od nas je odvisno, ali bodo otroci v bližnji bodočnosti pripravljani, kadar jih bode zval velik čas k dejanju. Ko prestopi otrok šolski prag, ne prinese s seboj ničesar drugega, kot samo različne zmožnosti, ne pozna še, ne internacionalizma, ne nacionalizma, ampak ima v sebi samo zmožnost udejstvovanja v enem ali drugem pravcu. Naloga učiteljsva je sedaj, da skuša latentne sile otroka zdraviti in vzbuditi k življenju, kakor zdravim in zbudim k življenju spomladansko sonce življenjski sok rastlinam. Vprašanje je seveda, ako se to pri vseh otrocih posreči, ker so včasih navzlic trudu uspehi minimalni. Krivda pa večinoma ni na učiteljski strani. Ako ima n. pr. učitelj 50—60 otrok v razredu, je tako maso zelo težko obvladati in zahtevati, da bi bili vsi enako podkovani.

Edno če bi nobenega teh sorodnikov ne bilo, tedaj podeduje premoženje pokojnikova — vdova. Da bi torej mogla vdova Srba podedovati možovo premoženje bi moral ta mož kot meteor pasti z neba. — Ker se bode državljanski zakonik za vso Jugoslavijo izenačil in bodo torej veljale za vso Jugoslavijo iste postave, preti tudi Slovenkam in Hrvatim huda opasnost, da postanejo po novem takisto brezpravne. Gre torej za veliko in silno važno stvar. — Slovenske učiteljice, pojdite od hiše do hiše, pojasnite materam in gospodinjam, kaj jim grozi! Zbirajte na polah lastnorodne ženske podpise in pošljite te pole »Narodnemu žen. Savezu«, slovenski del v Ljubljano, Rimska cesta 20 pa »Društvu slovenskih učiteljic« v Ljubljano. Vse te pole s podpisimi se prilože prošnji na Narodno skupščino za popolno izenačenje dednega prava moških in ženskih potomcev. Do 25. t. m. morajo biti vsi podpisi v Ljubljani!

— Polugodišnji izveštaj — izpolnitev s strani šolskih upraviteljev. Iz nadzorniških krogov pišejo: Mnogi šolski upravitelji ne uporabljajo pri izpolnitvi izveštaja tiskovnin, ki jih je dobili v založbi Učiteljske tiskarne. To sila moti pri sestavi nadzorniškega poročila. Ne pozabiti spodaj vpisati skupnega števila. Upravitelji naj izpolnijo vsa vprašanja, kolikor le mogoče, da se nadzorniki lahko opirajo na podatke; tudi oddelke »nastava« in »vaspitanje« je izpolniti ter enako podatke o učiteljsvu, ker ga upravitelji bolje poznajo. Številčno stanje se ne vjema povsod z onim v tabelah, zato je te podatke navesti posebej pri vprašanjih. Vprašanja glede učil, delovanja pri narodnem prosvetovanju in druga vprašanja, pri katerih pride v poštev učiteljsvo ali so prizadeti razredniki, je najbolje, da izpolni učiteljsvo samo. Posebno pri vprašanjih glede pouka in vzgoje i. dr. naj pove tudi učiteljsvo svoje mnenje in upravitelji sestavijo na podlagi tega svoje poročilo. Pri poročilu, da si upravitelji prihranijo en izvod poročila tudi za-se, ker ga bodo lahko porabili pri nadaljnjem poročanju.

— Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, uz potporu prijatelja i štovatelja, priredio 5. VI. 1925 u Narodnom Kazalištu svojemu predsjedniku R. F. Magjeru, povodom njegove 25-godišnjice književnikovanja, proslavu u znak priznanja za njegov zaslužni dosadašnji rad, R. F. Magjer rodio se 28. IX. 1884. u Zemunu. Službuje kao kr. školski nadzornik - prosvjetni referent kod Osječke Oblasti, gdje uređuje polumesečnu ilustriranu smotru »Vjesnik Osječke Oblasti«, koja izlazi kao nastavak »Vjesnika Županije Virovitičke« u XXXIV. god. Književno se javio 1899. i 1900. u »Pobratimu« za uređnikovanja dra Gavre Manojlovića, sadašnjega predsjednika Jugoslavenske akademije u Zagrebu. Sabrane svoje književne radove počeo je izdavati 1905. i izdao 42 izvorne knjige za širu javnost i za mladež, a kompilatorskih je uređio preko 58. Važnija su mu pjesnička djela: »Poriv«, »Novi zvuci«, »Moj put«, »Erotika«, »Pjesme iz osame«, novele: »Zapisci sa sela« (prevedeni na česki, njemački, poljski itd.) antologija savremene hrvatske omladinske književnosti: »U pjesmi

gajo seveda tudi druga učiteljska društva, zlasti sosedna. Tako n. pr. že zbira v ta namen Ptujsko društvo, katero hoče počastiti spomin lani umrle tovarišice Betke Klampferjeve in je sosedno učiteljsko društvo v Ormožu že poslalo znesek 200 Din »Učit. domu« v Mariboru v počastitev tovarišice. Najmanjši znesek je torej 1000 Din. Te vrste zneski se bodo nalagali kot posebna vloga, katera mora biti nedotakljiva in se ne sme porabiti v nobene druge namene.

Pri tej priliki bi še opozoril, da je mogoče nabrati čedne zneske v ta namen med osebnimi znanci in prijatelji — lajki umrlega tovarišice.

Na spominsko ploščo pridejo vsekako tudi imena ustanovnikov, kateri darujejo društvu znesek 1000 Din tekom enega leta, ali volijo ta znesek v oporoki.

V slučaju pa, da bi njihov grob ostal brez vsakega vidnega spomenika, se jim postavi tja preprosta spominska plošča z napisom.

S svojimi silami in sredstvi moramo ekonomično gospodariti ter pri delu in žrtvah za druge misliti tudi na dobrobit lastnega stanu ter njega bodočnost.

Hren.

Čim manj otrok v razredu, temvečji uspehi so mogoči. Gledati bi se moralo pa tudi strogo na to, da obiskujejo vsi otroci brez razlike šolo in da se v nikakem slučaju ne daje dispens. Tudi ni kazati v tem oziru nikakega strahu pred krajnim šolskim svetom, ako se ta postavi v nasprotje stalšče in noče pošiljati otrok v šolo. Zato bi se moralo staviti po mojem mnenju v šolski zakon tudi določbo, ki daje učiteljsvu v tem oziru popolno svobodo in odvzame krajnim šolskim faktorjem pravico vmešavati se v šolsko delo učiteljevo. Učitelj bi moral biti za svoje delovanje odgovoren samo državnim faktorjem. Res je sicer, da so to reakcionarna načela, ki se ne strinjajo z demokracijo, a pomisliti moramo, da zahtevajo družba, narod in država vedno več od nas, učencev in vsakega posameznika.

Vsak učenec bi moral vedeti, da je tudi on, četudi najmanjši, a vseeno važen sestaven del, ne samo družine, občine, ampak tudi naroda in države. Vsakemu bi morala preiti v meso in kri zavest, da pride čas, ko bode slonela na njegovih ramah sreča in usoda naroda in države.

(Dalje prihodnjič.)